

POSTANOWIENIE

1 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Beata Janiszewska

na posiedzeniu niejawnym 1 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa B. K. i J. K.
przeciwko Bank w W. Oddział w Polsce
o ustalenie i zapłatę,
na skutek żądania sędziego Sądu Najwyższego X.Y.
wyłączenia od rozpoznania skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 28 czerwca 2022 r., VI ACa 89/21,

**odmawia wyłączenia sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od
rozpoznania sprawy.**

UZASADNIENIE

W zawiadomieniu z 9 lutego 2024 r., złożonym na podstawie art. 51 k.p.c., Sędzia Sądu Najwyższego X.Y. wskazał, że w jego ocenie zachodzą okoliczności uzasadniające wyłączenie go od orzekania w sprawie. Podniósł, że spór dotyczy umowy kredytu walutowego, którą powodowie zawarli z pozwanym bankiem jako konsumenci. Tymczasem Sędzia składający zawiadomienie zawarł w 2005 r. wraz z żoną umowę podobnego rodzaju z innym bankiem. Następnie, w lipcu 2022 r., po podjęciu – na zaproszenie kontrahenta – negocjacji w tym przedmiocie zawarł on ze wspomnianym bankiem aneks do umowy, przewidujący nowe zasady spłaty.

W ocenie Sędziego składającego zawiadomienie powyższa okoliczność sprawia, że jego udział w postępowaniu może stwarzać (w odbiorze zewnętrznym) uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w rozpoznaniu sprawy. Podniósł przy tym, że orzeczenia Sądu Najwyższego, nawet w jednostkowych sprawach prowadzonych z udziałem banku innego niż ten, z którego usług skorzystał w 2005 r., wpływają w istotny sposób na praktykę stosowania prawa. Tym samym orzeczenie wydane ewentualnie udziałem tego Sędziego może wpływać na ocenę jego obecnej i przyszłej sytuacji prawnej. W zawiadomieniu podkreślono przy tym duże zainteresowanie społeczne sprawami tzw. kredytów walutowych oraz okoliczność, że w badaniu żądania wyłączenia nie powinno mieć rozstrzygającego znaczenia to, czy zachodzi rzeczywista obawa, iż sędzia kierować się będzie przy ocenie sprawy względami pozamerytorycznymi, lecz „obiektywna możliwość jej powstania”, oraz że rozstrzygające znaczenie powinien mieć punkt widzenia strony postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zachodziły podstawy do odmowy wyłączenia sędziego od rozpoznania sprawy, albowiem nie wystąpiły okoliczności tego rodzaju, że mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego w niniejszej sprawie.

Niewątpliwie żądanie wyłączenia sędziego (art. 49 § 1 k.p.c. *in initio*), zawarte *implicite* w zawiadomieniu o przyczynie wyłączenia (art. 51 k.p.c.), nie jest wiążące dla sądu. W orzecznictwie trafnie wskazuje się jednak na autorytet i znaczenie stanowiska sędziego co do podstaw jego wyłączenia, które powodują, że dostrzeżenie przez sędziego składającego zawiadomienie możliwości powstania uzasadnionej wątpliwości co do jego bezstronności należy więc traktować jako argument przemawiający na rzecz wyłączenia – z zastrzeżeniem sytuacji, w których okoliczności wskazywałyby, że zawiadomienie może wynikać z niechęci do orzekania w konkretnej sprawie lub podane fakty jasno wybiegałyby poza krąg okoliczności mogących usprawiedliwiać obiektywną obawę braku bezstronności (zob. postanowienie SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 989/22).

Na tle generalnej aprobaty dla zarysowanego wyżej poglądu wypada jednak doprecyzować, że przydawanie zasadniczej, niemal rozstrzygającej wagi

stanowisku samego sędziego ma szczególne uzasadnienie w sytuacjach, w których sam sędzia w swoim podejściu do przedmiotu sprawy lub stron postępowania dostrzega ryzyko niepodołania przez siebie wymaganemu od każdego sędziego standardowi rozpoznania sprawy w sposób bezstronny. Sytuacja kształtuje się jednak odmiennie, gdy sędzia nie twierdzi, że może mieć trudności z obiektywnym, ściśle merytorycznym rozstrzygnięciem sprawy, lecz sygnalizuje jedynie, że istnienie takich trudności może być domniemywane lub zakładane przez inne osoby lub przez ogólnie określoną opinię publiczną.

Jeśli w przekonaniu sądu rozpoznającego żądanie wyłączenia konkretny sędzia, z racji autorytetu i postawy sędziowskiej, daje pełną gwarancję obiektywnego rozstrzygnięcia, to o zasadności żądania wyłączenia na podstawie art. 49 k.p.c. nie powinno decydować wyłącznie to, czy owo „rozstrzygnięcie – ze względu na sytuację, w jakiej znajduje się sędzia w relacji do przedmiotu sporu i stron – będzie w taki sam sposób oceniane przez strony i opinię publiczną” (zob. postanowienie SN z 13 maja 2022 r., II CSKP 989/22). W innym razie trzeba byłoby uznać, że opisane wyżej przekonanie sądu o pełnej gwarancji obiektywnego rozstrzygnięcia sporu przez sędziego żądającego wyłączenia ustępowałoby przed domniemanym odbiorem przez publikę faktu rozpoznania sprawy w określonym składzie osobowym.

Oceny ferowane przez "opinię publiczną", nawet wyrażane w przestrzeni informacyjnej, a tym bardziej – jedynie domniemywane czy zakładane, nie zwalniają sądu z rozważenia podstaw wyłączenia sędziego, a взгляд na antycypowany "społeczny odbiór" orzekania w sprawie przez danego sędziego nie może być czynnikiem decydującym o uwzględnieniu żądania wyłączenia zgłoszonego przez sędziego czy wniosku o jego wyłączenie (zob. postanowienie SN z 12 października 2023 r., III CZP 5/23). Pogląd ten, oprócz przypadków szczególnych, które nie wystąpiły w sprawie, nie przestaje być aktualny także wówczas, gdy mowa o żądaniu wyłączenia zgłoszonym przez sędziego Sądu Najwyższego. Nie można zapominać, że zawiadomienia o podstawach wyłączenia mogą być motywowane odczuwaną przez sędziego potrzebą zakomunikowania nawet obiektywnie drobnych uwarunkowań, które mogłyby być uznane za

wpływające na bezstronne rozpoznanie sprawy. Rolą sądu oceniającego żądanie jest natomiast zbadanie, z właściwym dystansem i świadomością systemowego znaczenia żądania wyłączenia od orzekania, czy uwarunkowania te w istocie uzasadniają odsunięcie danego sędziego od rozstrzygnięcia określonego sporu.

W poddanym takiej ocenie zawiadomieniu złożonym na podstawie art. 51 k.p.c. przyłączono się do wyrażonego w orzecznictwie stanowiska (postanowienie SN z 15 września 2023 r., I CSK 5156/22), że w dokonaniu oceny, czy sąd powinien wyłączyć sędziego zgodnie z art. 49 § 1 k.p.c., rozstrzygające znaczenie należy przypisać punktowi widzenia strony postępowania. W związku z wyrażeniem tego poglądu wypada jednak podkreślić, iż w niniejszej sprawie żadna ze stron nie złożyła wniosku o wyłączenie, co oznacza, że – mimo dość powszechnie znanych, także dzięki dostępnemu orzecznictwu, okoliczności żądania wyłączenia, jak i możliwości zapoznania się konkretnie z treścią złożonego w aktach sprawy zawiadomienia (art. 51 k.p.c.) – strony nie widziały powodu do powątpiewania, czy Sędzia-Referent będzie w stanie w sposób bezstronny rozstrzygnąć zaistniały między nimi spór. Uwzględnienie żądania wyłączenia nie powinno natomiast następować z powołaniem się wyłącznie na (wskazane przez Sędziego) hipotetyczne i nieskonkretyzowane ryzyko powstania określonego wrażenia u zewnętrznych obserwatorów. W innym razie, niezależnie od zastrzeżeń, które w razie odmiennej praktyki nasuwałyby się z perspektywy systemowej (zob. postanowienie SN z 12 października 2023 r., III CZP 5/23), dochodziłoby wskutek wyłączenia do pozbawienia stron możliwości rozpoznania sprawy przez sąd (w osobie Sędziego), który nie budzi ich wątpliwości co do zachowania standardów bezstronności w procesie orzekania.

W związku z powyższym żądanie zawarte w zawiadomieniu z 9 lutego 2024 r. podlegało oddaleniu na podstawie art. 49 § 1 k.p.c. Nie zachodzą bowiem okoliczności, które mogłyby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności Sędziego Sądu Najwyższego X.Y. w niniejszej sprawie.

[SOP]

[a!]

